

HOGYAN HATOTT A SZOVJET TUDOMÁNY GÉPESÍTÉSI KUTATÁSUNKRA?

Az erdőgazdasági munkák gépesítése, s maga a gépesítési kutatás is, nem egyenlő időben és feltételek között indult és fejlődött hazánkban és a Szovjetunióban. Nálunk kb. 1954-re tehető a gépesítés üzemszerű méretekben való indulása, s 1956-ra a gépesítési kutatás kezdete. A Szovjetunióban már a negyvenes évek végén, s különösen az ötvenes évek elején, ezrekre rúgott a közelítőtraktorok, rakodódaruk, s más speciális erdőgazdasági gépek száma, a döntést, darabolást több tízezer villanymotoros fűrészszel végezték, s több száz alsó rakodón a munkák zömét sikeresen gépesítették. Különösen az ötvenes évek elejétől, egyre jobban kidomborodott a gépesítés szerveztségének jellege, annak komplexitása (folyamatgépesítés), a kis és a nagyobb brigádokban végzett — annak idején szinte a világon egyedülálló —, tervszerű munka. Az első fakitermelő kombájnokkal (döntő-közelítő gép) 1950—51-ben kezdtek kísérletezni, amikor az európai országok zömében még a motorfűrészekig sem jutottak el, illetőleg csupán vitatkoztak az erdőgazdasági munkák gépesítésének lehetőségén.

Az ötvenes évek elején — de már azt megelőzően is — a Szovjetunióban számos főiskolán, külön fakultás keretében oktatták az erdőgazdasági munkák gépesítését, rendszeres volt az erdőgazdasági gépészmérnök-képzés. A főiskolák mellett több nagy, külön az erdőgazdasági munkák gépesítésére specializált kutatóhely működött, mint pl. a Központi Fakitermelés-gépesítési és Energetikai Intézet (ismertebb nevén: a CNIIME), külön intézetek és gyárak foglalkoztak az erdőgazdasági gépek tervezésével és gyártásával.

Bár jellegében a szovjet erdőgazdasági gépesítés fenyőre alapozódott, s inkább a tarvágásos módszereket részesítette előnyben, vitathatatlan volt ennek kihatása más országok, így hazánk gépesítésének, s különösen gépesítési kutatásának fejlődésére.

A hazai kutatás és fejlesztés más forrásból aligha meríthetett, így könnyen érthető, hogy a szovjet tudománynak döntő szerepe volt a gépesítés irányainak formálásában, s számos olyan kérdés eldöntésében, amelyek direkt vagy indirekt módon befolyásolták az alkalmazott gépek paramétereit, az azokkal végzett munkát, üzemeltetésük feltételeit.

Nem könnyű áttekinteni, mi mindent vett át a hazai kutatás is a szovjet gépesítés tapasztalataiból. Segített a gépesítési megoldások keresésében, megvédett a technikai „zsákutcáktól”, hiszen amikor mi indultunk, addigra a szovjet technika már számtalan eszközt és megoldást próbált ki. Egy példa: 1951-ben a Szovjetunióban pályázatot írtak ki a gallyazógépekre, s mintegy 300 változatból próbálták kiválasztani az 5—6 legjobbat. Az idő múlásával a gépek tökéletesedtek, a folyamatok egyszerűsödtek, s egyre tökéletesebbé vált a műszaki vizsgálás tartalma is. A gazdag szovjet szakirodalomból könnyen eligazodott az, aki egy-egy kérdés vizsgálatát tűzte ki célul, s a specialisták százaival álltak rendelkezésére.

Intézetünk nem egy esetben élt a szovjet kutatók személyes segítségével is. Az erdőfelújítás és -telepítésben pl. Larjuhin, G. A., a központi rakodók gépesítésében Lasztocskin, P. V. adott hasznos tanácsokat, miután hosszabb-rö-

videbb tanulmányút keretében ismerkedtek viszonyainkkal. Talán ők voltak leginkább, akik óvtak egy-egy módszer szolgai másolásától, sajátosságaink, hagyományaink figyelmen kívül hagyásától, hiszen mások voltak körülményeink, lehetőségeink is. A technikában veszélyes a „forrófejűség”, rövid impressziók vagy tanulmányút alapján messzemenő következtetések tétele. Ezért volt olykor veszélyes csupán egy kiragadott esetet, módszert általánosnak nyilvánítani.

A szovjet tudomány, közelebről az erdőgazdasági gépesítéssel kapcsolatos ismeretek, a kezdeti szakaszban meghatározók, a későbbiekben is számos tekintetben irányadóak voltak kutatási tevékenységünkre, gépfejlesztéseinkben, gépvizsgálatainkban, a gépek üzemeltetésének fejlesztésében. Az erdőművelési gépek vizsgálatának módszereit — ha a KGST révén is — gyakorlatilag szovjet tapasztalatok alapján fejlesztettük ki. Az erdészeti gépesítés terén rendelkezésre álló, hatalmas mennyiségű szovjet kutatási eredmény és gyakorlati tapasztalat segített eligazodni a fejlesztési kérdések útvesztőiben, a viszonyainkra alkalmas gépek mutatóinak meghatározásában, a géprendszer-szemléletalakításában, ezzel a folyamatgépesítés szorgalmazásában.

A szovjet tudománnyal való kapcsolatunk jelenleg elsősorban a kétoldali egyezmények és a KGST-kapcsolatok révén valósul meg, eltekintve a rendelkezésre álló hatalmas szakirodalmi anyagtól, a szovjet kutatókkal és gyakorlati szakemberekkel folytatott személyes konzultációktól stb. A KGST két koordinációs központjában számos erdőművelési és fakitermelési gép kialakítása és vizsgálata folyik. Nyilvánvaló, hogy a KGST ez irányú munkájában a szovjet kutatók igen nagy részt vállalnak, ami összefüggésben van a Szovjetunió hatalmas erdővagyonával, az erdőnek a szovjet népgazdaságban elfoglalt helyével. De nem kisebb mértékben számít a szovjet tudomány szerepében az immár több évtizedes múltra visszatekintő műszaki-technikai bázis, a hatalmas tapasztalati anyag, s nem utolsósorban az őszinte törekvés a szocialista közösség erdőgazdálkodásának, az erdőgazdálkodás műszaki színvonalának fejlesztésére.

KULLANCSÉNFALITISZ

HOGYAN VÉDEKEZZÜNK A KULLANCSCSÍPÉS ELLEN?

A kullancs fertőzésére irányuló, fokozódó érdeklődés kielégítésére és a védekezés lehetőségeire hívja fel a figyelmet a Gerzsényi Katalin és Szabó Antal által, az ERTI munkájaként összeállított és a MÉM Információs Központja által kiadott füzet.

A kullancsok előfordulásának gyakoriságát Csehszlovákiában is vizsgálják erdőtípusonként. Ennek alapján az egyes vidékekre járványtani jellemzők dolgozhatók ki és intézkedések tehetők a kullancsok által okozott agyvelőgyulladás fertőzésének csökkentésére.

(LESNICTVI 1979. 5. Ref.: Jándi Gy.)